

МЕСТНАТА ВЛАСТ И МЕСТНОТО САМОУПРАВЛЕНИЕ В БЪЛГАРИЯ – МЕЖДУ РОДНАТА ДЕЙСТВИТЕЛНОСТ И ЕВРОПЕЙСКИТЕ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

Милица Йорданова¹

Настоящият доклад е посветен на предизвикателствата, пред които са изправени местната власт и местното самоуправление в България след присъединяването на страната към Европейския съюз. Изяснена е същността на местна власт и местното самоуправление, както и тяхното място и роля в управленската структура на държавата. Очертаните основни предизвикателства са както в процеса на вземане на решение в Европейския съюз, така и при прилагането на политиките и законодателството, изработени на ниво Европейски съюз.

Ключови думи: местна власт, местно самоуправление, Европейски съюз, вземане на решения, прилагане на политики, структурни фондове

Увод

Какво се случи на 1 януари 2007 г.?

Различните хора навярно биха посочили множество и разнообразни отговори на този въпрос. Един от възможните такива е, че на 1 януари 2007 г. Република България стана член на Европейския съюз (ЕС)².

¹ Милица Йорданова – задочен докторант в СУ „Свети Климент Охридски“

Адрес за контакти: m.yordanova@yahoo.com

² По време на Европейския съвет в Мадрид, проведен на 16 декември 1995 г., Република България подава официална молба за членство в Европейския съюз. На 10 декември 1999 г., по време на Европейския съвет в Хелзинки, на базата на оценката и препоръката дадена от Европейската комисия, се взема решение да започне преговорният процес с България като реално преговорите започват през м. февруари 2000 г. и продължават близо 5 години. На 13 април 2005 г. Европейският парламент дава съгласието си за сключване на предприединителния договор на България в ЕС. Няколко дни по-късно, на 25 април Съветът одобрява Договора за присъединяване на България и Румъния и в същия ден той е подписан както от държавите членки на ЕС, така и от България и Румъния. Договорът влиза в сила на 1 януари 2007 г.

Целият преговорен процес и присъединяването на страната към ЕС беше стратегическа цел за държавата, следвана от всички български правителства. Наред с това, присъединяването беше натоварено и с широка обществена подкрепа и очаквания. То обаче не следва да се възприема като последната стъпка на интеграционния процес, а точно обратното. Присъединяването на България към ЕС постави началото на развитието на страна ни в една качествено различна институционална рамка и среда, основана на ценности като зачитане на човешкото достойнство, зачитане правата на човека, свобода и демокрацията.

За да бъде ефективно и успешно членството, не е достатъчно погледът да бъде обърнат единствено и само към централните държавни институции и органи, отговорни както за европейските въпроси, така и за усвояването на средствата, предвидени от Структурните и Кохезионния фонд (СКФ) на ЕС за България. В процеса на участие на България в ЕС активно трябва да бъдат включени и по-ниските нива на управление, а именно местните власти и местното самоуправление.

Целта на настоящия доклад е да бъде направен опит да се очертаят основните предизвикателства пред местната власт и местното самоуправление в контекста на членството на България в ЕС като ще бъде представена и същността, мястото и ролята на местната власт и местното самоуправление в управленската структура на държавата.

Същност на местната власт и местното самоуправление

Според чл. 2 (1) на Конституцията на Република България „Република България е единна държава с местно самоуправление. В нея не се допускат автономни териториални образувания“. За по-голяма яснота и правилно разбиране на разглежданата проблематика е необходимо още в началото на настоящия доклад накратко да бъде изяснена същността на местната власт и местното самоуправление, както и тяхното място и роля в цялостната управленска структура на държавната власт.

В българската научна традиция редица автори изясняват същността на местната власт и местното самоуправление. Най-разпространеното разбиране за местната власт е, че тя и нейните институции осъществяват управлението на колективния живот в поднационалните териториални общности³. Дефинирането на местната власт е възможно само в опозиция с централната. Местното е в основата на управленската пирамида, над което се надстроят регионалното и централното ниво на управление. Чрез мястото на местната власт в общата институционална система на властта в едно държавно обединение местната власт се дефинира *институционално*.

Чрез набора от задачи и функции, които я правят различна от тази на централно ниво, местната власт може да бъде дефинирана и *функционално*.

³ Великова, М. Местно самоуправление, регионализация. Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“, Университетско издателство, 2008.